

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Kulturminister Jakob Engel-Schmidt, min@kum.dk
Børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye, minister@uvm.dk
Folketingets kulturordførere og undervisningsordførere m. fl.

København den 21. november 2023
(25.08.23)

Åbent brev

Billedkunst kan styrke folkeskolen

Der er mange gode grunde til at bakke op om regeringens udspil om at styrke bl.a. billedkunstfaget i folkeskolen. Og det er afgørende, at undervisningen er baseret på praktisk viden om faget og hviler på et solidt kunstpædagogisk fundament.

Akademiraadet har med begejstring læst regeringens nye folkeskoleudspil, hvor der bl.a. lægges op til en styrkelse af de praktisk-musiske valgfag, herunder billedkunstfaget.

Mange forældre med børn i skolealderen har nok undret sig over det meget lille fokus billedkunst har i folkeskolen, og for så vidt også musik. For en række danske og internationale undersøgelser har efterhånden gjort det velkendt, at praktisk-musiske fag som billedkunst har en række positive effekter på børns skolegang. Ud over en stor positiv indflydelse på børn og unges trivsel og glæden ved at gå i skole, smitter de faktisk også positivt af på de øvrige fag. Også de mere boglige.

Billedkunstens bidrag til børn og unges dannelse

Statens Kunstfond udgav i 2017 rapporten "Kortlægning af forskning i effekten af børn og unges møde med kunst", der præsenterer et overblik over den nyeste forskning indenfor feltet. Rapporten konkluderer bl.a., at børns møde med kunst har en positiv indvirkning på deres samlede uddannelse. Og rapporten viser, at når kunsten får en plads i undervisningen, giver den succesoplevelser, særligt blandt drenge og socialt udfordrede.

Ikke fordi billedkunst er et fag, der skal fungere som et instrument, der gør, at unge mennesker bliver bedre til hovedregning. Men fordi billedkunsten sammen med andre praktisk-musiske fag danner en helhed i undervisningen og kan bidrage til børn og unges dannelse som hele mennesker. Det er i hvert fald ét af perspektiverne i forskningen.

Deltagelse og engagement i vores fælles verden

Billedkunstoffaget kan bidrage med et stort mulighedsrum, hvor glæden ved at skabe og legen med udtryksformer kan få frit spil. At kunne forme og undersøge er en stor glæde for de fleste og det kreative rum, som billedkunstoffaget giver, kan være med til at danne nye fællesskaber. Frem for målsætningen om et entydigt facit eller en given sandhed, åbnes der her op for elevens personlige engagement og deltagelse i vores fælles verden. Billedkunst er både et fælles sprog, som man kan lære at forstå (kunsthistorien), og et sprog, som børn og unge kan gøre personligt og dermed brugbart i deres kommunikation med omverdenen.

Billedkunst er også et fag, der sætter børn og unge i stand til at tænke mere abstrakt og omsætte deres tanker til noget konkret. Netop koblingen mellem den abstrakte idé eller intention, kendskab til materialer og formgivning, er noget, vi bryster os af i Danmark og som udlandet altid har set som en styrke i vores kultur.

At styrke dette er ikke kun for fornøjelsens skyld - det giver også positive resultater på bundlinjen.

Det at tænke abstrakt, bruger vi ikke kun inden for billedkunstoffagets rammer, men også når vi møder verden og i andre både menneskelige og arbejdsmæssige relationer. Når vi kan tænke abstrakt, kan vi også løse komplekse problemer og andre aktuelle og fremtidige udfordringer end de kunstneriske. Kan vi styrke vores børn i det, vil det gavne hele samfundet på længere sigt.

At forstå en verden af billeder

Selvom billedkunst i dag kan være mange ting, er det grundlæggende et visuelt fag. I en verden og virkelighed, som gennem årtier er blevet stadigt mere visuel og billedbåren, er det glædeligt, at der nu viser sig politisk vilje til at styrke børns og unges både praktiske og teoretiske viden om og forståelse for et fagområde, som netop har de visuelle billeder og virkemidler som sit arbejdsfelt. Billedkunstoffaget kan give børn og unge en dybere forståelse for, hvordan billeder virker på os, hvad de betyder og hvordan man selv kan skabe nye ideer ved hjælp af billeder. På den måde kan billedkunstoffaget også være med til at kvalificere den øgede *teknologiforståelse*, som folkeskoleudspillet også indeholder, der skal bidrage til en mere reflekteret brug af skærme og give børn og unge en bedre forståelse for digitale teknologiers betydning for vores hverdag og samfund.

Det giver god mening at ruste børn og unge til bedre at kunne aflæse den enorme mængde visuel og billedbåren information, som kendetegner vores tid og samfund, — det styrker deres forudsætninger for at kunne forholde sig kritisk til billedflowet i hverdagen fra SoMe, reklamer, nyhedsmedier m.m. Og det giver god mening i forhold til en fremtid, hvor kunstig intelligens grundlæggende kommer til at ændre måden, vi ser og opfatter billeder på. Her vil vores kreativitet og forhold til de billeder, vi møder og selv skaber i hverdagen, komme til at ændres og udfordres på godt og ondt.

At imødesee fremtiden

Akademiraadet har ved flere lejligheder påpeget, at den visuelle dannelse, og dermed også den historiske indsigt i blandt andet billedkunst, har haltet i store dele af vores uddannelsessystem. Både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne. Et løft af billedkunsten i folkeskolen vil give

flere børn en bredere indsigt i de kreative og kunstneriske praksisser, der ligger til grund for den billedbårne virkelighed, vi lever i i dag.

Billedkunsten har til alle tider afspejlet det samfund og den tid, den er en del af. Og den er med til både at definere kulturen og være kritisk og i opposition til magten. Denne forståelse af det historiske perspektiv er med til at give børn og unge indsigt i, hvor de kommer fra og inspiration til selv at være med til at skabe og forme fremtiden.

Kunstneren som underviser

Der er med andre ord flere gode perspektiver i at styrke billedkunstfaget i folkeskolen. Men hvad skal der egentlig til for, at en sådan styrkelse kan finde sted? Udover at man fra politisk side nu har fremsat forslag om at ville skabe rammerne for det.

Allerede i dag står flere af folkeskolens praktisk-musiske fag med det problem, at der generelt er mangel på faguddannede lærere inden for disse fagområder. Billedkunst er f.eks. det fagområde med den laveste kompetencedækning. I praksis betyder det, at billedkunstundervisningen ofte varetages af lærere, der ikke har tilstrækkelig omfattende praktisk, historisk og teoretisk viden om faget.

Samtidig er det en kendt sag, at billedkunstnere i Danmark, uddannet fra danske og udenlandske kunstakademier, har en af de laveste gennemsnitsindkomster af alle faggrupper. Så hvorfor ikke åbne op for, at flere uddannede billedkunstnere kan løfte noget af undervisningen blandt andet i folkeskolen?

Uddannede billedkunstnere besidder en stor og kompleks viden på både det praktiske, det teoretiske og det kunsthistoriske plan. Billedkunstnerens uddannelse og konkrete faglige erfaring kan i høj grad gavne kvaliteten af billedkunstundervisningen så den kan få større bredde og dybde. Statens Kunstfonds huskunstnerordning har med succes gjort dette tydeligt. En ordning, hvor billedkunstnere i kortere eller længere perioder har undervist børn og unge i billedkunst i tæt samarbejde med de faste lærere.

De positive erfaringer fra huskunstnerordningen kan passende videreudvikles og udvides, så flere uddannede billedkunstnere kan være med til at kvalificere billedkunstundervisningen af vores børn og unge i folkeskolen og på andre uddannelser.

Kunst- og billedpædagogiske tiltag

På musikområdet har der i mange år eksisteret musikpædagogiske uddannelser på konservatorierne for at sikre kvalificerede lærere til de kommunale musikskoler, som musikloven forpligter alle landets kommuner til at oprette og drive. Samme forpligtigelse har kommunerne ikke på billedkunstområdet, hvor etableringen af billedskoler eller kulturskoler er op til den enkelte kommune.

Akademiraadet anbefaler derfor, at der også etableres kunst- og billedpædagogiske uddannelses- og efteruddannelsesmuligheder på de kunstneriske uddannelsesinstitutioner. På billedkunstområdet kunne det passende ske i et samarbejde mellem landets tre kunstakademier.

For mange kunstnere er det at undervise en naturlig del af livet som kunstner, men i mange tilfælde mangler kunstnere de pædagogiske værktøjer, som skal til for at undervise børn og unge i f.eks. folkeskolen.

En ny kunstpædagogisk overbygningsuddannelse i forlængelse af en kunstakademiuddannelse vil være et oplagt tiltag. Det vil både kunne indfri det øgede behov for kvalificerede undervisere i billedkunst - i folkeskolen og på billed- og kulturskoler - og det vil give supplerende indtjeningsmuligheder for nogle af landets mange højtuddannede billedkunstnere.

Kombinationen af en praktisk-baseret kunstuddannelse med f.eks. en kunstpædagogisk overbygning, vil både kunne højne billedkunstundervisningen i folkeskolen og på landets mange billed-, kulturskoler og BGK'er (Billedkunstneriske Grundforløb), og bidrage til bedre rammer for fordybelse, der vil styrke en alsidig udvikling hos børn og unge.

Akademiraadet stiller sig til rådighed for yderligere dialog.

Med venlig hilsen
AKADEMIRAADET

